

„Generali koji prodaju novine...“

G. Stjepan Radić pozvan je u audijenciju kod kralja u nedjelju prigodom rješavanja vladine krize. Nakon audijencije, g. Radić je dao novinarima dugačku izjavu, u kojoj kaže, da je kralju predložio, da sastav vlade dobije jedna vanstranačka ličnost. U drugoj izjavi novinarima popanilo je svoju prvu izjavu time, što je izjavio, da je predložio ne samo jednu vanstranačku ličnost, nego dapače baš ličnost iz vojske. To je svakako g. Radić i morao da učini, jer je u prvoj izjavi spomenuo odgovor kralja na prijedlog, da bi vladu sastavila jedna neutralna osoba (prema prvoj izjavi se čini, kao da Radić nije izričito istakao vojnu ličnost). Kralj bi, po riječima g. Radića, bio naime kazao, da želi, da vojsku drži daleko od politike, ali da će ipak razmisliti.

Izjave g. Radića treba uvijek uzeti sa vrlo mnogo opreza. No i nakon svojih nedjeljnih izjava g. Radić se neobično mnogo ešofira za jednu vladu sa vojnikom na čelu. To radi i g. Pribičević. G. Radić je u ponedjeljak išao čak još dalje, te izjavljuje, da je vojska stvorila našu državu, da ona na nju ima najviše prava itd., te prema tome slobodno može da uzme u ruke vodstvo državne politike.

Mi stavljamo po strani danas pitanje, tko je stvorio našu državu, jer ćemo se na to vratiti u nejakorije vrijeme. Držimo naime, da će baš u desetoj godini stvaranja naše države trebati i to malo poraspravljati. No ne možemo odgoditi izraz našega mišljenja o akciji g. Radića i Pribičevića oko jedne vladine kombinacije sa vojnim licem na čelu.

Držimo, da je nužno kazati, da je u prvome redu protiv jasnih odredaba Ustava, koji je isključivo vojne krugove pod zastavom i u nedeljstvu od glavnoga političkog prava — izbornoga prava, kojim se određuje vlada, i samo mišljenje, da bi se moglo jedno vojno lice kandidovati za upravljača državne vlade. Ministar-predsjednik general spada pod disciplinsku komandu izvan parlamen-

ta, on je čak i kaznenó odgovoran ne građanskome državnom sudu, nego naročito vojnom sudu. Ako su doista današnje stranke nesposobne, da vode državnu upravu, pa kad bi se i dovelo jedno vojno lice na čelo državne vlade — zar se ne bi baš time stvarala jedna nova stranka? Jer čemu bi bila ta neutralna, u ovom slučaju vojna ličnost? Ona bi morala da stoji na čelu državne uprave bar dotle, dok se prilike u današnjim strankama ne srede, što opet znači, da bi morala, pa čak i direktno, da utječe na to sređivanje i da kod toga nužno daje svoju prednost jednom drugom sređivanju, prema njegovome tempu i načinu. Mi ne možemo ni takvu vrst recimo diktature da odobrimo. No kad bi ona imala možda i svoj razlog — a što bi se dogodilo, kad bi „sređivanje prilika“ pošlo u pravcu protiv želja i nastojanja „neutralnog“, svejedno da li vojnog ili civilnog, šefa vanparlamentarne vlade? On bi odmah prestao da bude „neutralan“. Morao bi da pređe na aktivno organiziranje novoga političkog kurza! To znači, da bi dobili jednu novu stranku pod auspicijama rušenja parlamentarizma!

Tim putem ne smije naša država da pođe. Mi želimo vojsku čistu od stranačke politike. Mi želimo, da narod sam odlučuje o svojoj sudbini. On će to učiniti mnogo puta i krivo, ali ako netko hoće njemu da kroji odjeću i šije cipelu protiv njegove, makar to bilo i trenutne volje — onda to nije nego obični apsolutizam, obični fašizam ili boljševizam. Jugoslavija ne će niti smije trpjeti nikakve direktorijske vlade à la Primo de Rivera. Ona mora dobiti još veću ustavnu dopunu demokratskoga principa vladanja. I g. Radić, koji bi htio da vidi direktorijsku vladu, mora dobro da znađe, da su svi apsolutizmi propali, da su austrijski generali, koji su zabadali u politiku svoj nos, kasnije prodavali novine po čoškovima ulica i da je narod svakom apsolutizmu dao svoj odlučni: Jok!

Imenat postavljen na reciprocitetu rada i kapitala. Što ni najmanje ne odgovara socijalnom načelu.

5. Ti kandidati dolaze sada pred Veliko Fašističko Vijeće, koje slobodno, po svojoj miloj volji, sastavlja konačnu kandidatsku listu. VFV ne treba da se obazire strogo na predložene kandidate sindikata te ih može po volji mijenjati, može mijenjati i omjer, a može čak da stavlja na definitivnu kandidatsku listu i lica, koja nijesu od sindikata predložena. Prema tome predlaganje sindikata je samo slijepa igra.

6. Isto tako su samo smiješna igra i takozvani „izbori“. Na „izborima“ je samo lista predložena od VFV. Čemu onda čitavi proces? Izbornici glasuju samo na pitanje: „Odobravate li listu predloženu od VFV?“ — sa da ili ne.

7. Prizivni sud u Rimu obavlja poslove glavnoga biračkog odbora. Lista VFV biva odobrena ili odbačena običnom natpolovičnom većinom glasova.

8. Ako je lista VFV odbačena, pristupa se novim izborima, u kojima ima pravo da predlaže kandi-

date svaka organizacija, koja ima najmanje 5.000 članova, koji bi bili kao izbornici upisani u birački spisak. Ipak organizacije mogu predložiti samo najviše tri četvrtine mandata.

9. Izabrani su u tom novom izboru kandidati one liste, koja je dobila najviše glasova. Četvrtina mandata se dijeli proporcionalno među druge liste, koje su dobile manjinski količnik. Taj se izračun tako, da se glasovi manjinskih lista dijele sa brojem mandata, koji su ostavljeni manjini. Ta odredba bi, kad bi eventualno i došlo do drugih izbora, otela i zadnju nađu na izbor predstavnika Slavena i Nijemaca.

10. Biračko pravo imaju državljani stari preko 21 g. te oni državljani stariji od 18 godina, koji su oženjeni te imaju djecu — a moraju biti svi ili članovi sindikata ili da plaćaju sindikalni porez, ili plaćaju porez 100 lra direktnoga godišnjeg poreza ili posjeduju državne obveznice ili su državni službenici ili su svećenici priznatih vjera.

Taj izborni zakon je obična farsa parlamentarnoga načela i obično izrugivanje principa demokracije!

Nova vlada Vukičević-Marinković-Korošec-Spaho

U subotu prije podne bilo je više nego sigurno, da će Vukičević sastaviti široku koalicionu vladu s Davidovićem. Lista kabineta bila je već gotova tako, da ju je trebalo samo na dvor odnijeti radi potvrde. Davidović je davao izjave, da je djelo, što ga je on sa Vukičevićem izradio, čvrsto kao grad i da je ozbravanje kabineta gotova činjenica. Međutim nenadano je došlo do velikoga preokreta u čitavoj situaciji.

U subotu u pet sati primljen je u audijenciju Pribičević. Nakon ove audijencije Pribičevića bio je hitno pozvan iz Zagreba u audijenciju Stjepan Radić. On je stigao u Beograd u nedjelju ujutro i bio primljen od kralja u dvosatnu audijenciju.

Nakon audijencije pozvao je Radić novinare i dao im opširan izveštaj o čitavom njenom tečaju, Radić je prije svega razložio, zašto seljačko-demokratska koalicija ne može ući u vladu, kojoj bi na čelu bio Velja Vukičević. Na pitanje kraljevo: „Pa koji bi onda bio izlaz iz krize?“ — odgovorio je Radić: Koncentracija i to najšira koncentracija s određenim zadatkom. — Iza toga je pitao kralj: „Pa kako će se načiniti koncentracija, kad nema parlamentarne ličnosti, koja bi udružila sve parlamentarne snage.“ Radić je na to kralju predložio, da vladu sastavi jedna vanparlamentarna ličnost ili civilna ili vojna čka. — Kralj je nato kazao: „Ovo, što vi tražite, takova je stvar, na koju ne mogu tako lako pristati. Ja sam vojsku držao i držim daleko od dnevne politike. Vojska služi i mora služiti velikim nacionalnim i državnim ciljevima. Ali vidim, da se na pitanju ličnosti razbila koncentracija i priznajem, da je koncentracija svih

parlamentarnih stranaka najzgodnija, a možda i jedina forma, pod kojom se dađa riješiti sadašnji veliki zadatak. Ja ću ovu stvar još ispitati, a načelno sam pripravan potražiti takvu ličnost s izričitim zadatkom, da sprovede određeni program, a poslije toga da parlamentarne stranke nađu vodstvo u parlamentu i nastave pod parlamentarnim vodstvom svoj rad. Nipošto ne bih htio, da stranačka politika pređe u vojsku. Saslušat ću još nekoje parlamentarne, a mislim, da će biti potrebno, da razgovaram još i s vama“. Kako se iz svega vidi, Radić je bio ovlašten dati ovakvu izjavu, pa je baš ta činjenica silno uznemirila sve političke krugove.

Nakon ove Radićeve audijencije otvoreno se govorilo, da se nalezimo u predvečerje krupnih događaja u unutrašnjoj situaciji, koja se kreće sigurnim korakom preko potpunoga rušenja političke uloge stranačkih vođa i parlamentarizma prema vojničkoj diktaturi.

Uto je Vukičević vratio mandat, a kralj je povjerio sastav koncentracione vlade dru Marinkoviću. No i njemu su oikazali saradnju Pribičević i Radić. Marinković je tad vratio kralju mandat, koji je odmah nakon toga opet Vukičeviću povjerio sastav koalicionne radne vlade. On ju je sastavio ovako:

Predsjednik: Velja Vukičević (radikal).

Ministar vanjskih poslova: Dr Voja Marinković (demokrat).

Ministar unutrašnjih poslova: Dr Antun Korošec (slov. pučanin).

Ministar trgovine i industrije: Dr Mehmed Spaho (bos. musliman).

Ministar financija: Dr Bogdan Marković (radikal).

Ministar vojske i mornarice: Stevan Hadžić (general).

Novi fašistički izborni zakon

TRST, 22. februara 1928.

U zadnjem broju N. S. objavljen je obris novoga fašističkog zakona za izbore u talijansku Komoru prema izjavi ministra Rocca. Rad na novom zakonu stupio je međutim u odlučnu fazu. U ponedjeljak na sjednici ministarskoga vijeća primljen je nacrt izbornoga zakona, koji potpuno reorganizira parlament. Zakon ima 11 članova i glasi u izvotku ovako:

1. 400 poslanika biraju se u jedinstvenom izbornom okrugu.

2, 3, 4. Kandidate predlažu u prvom redu konfederacije sindikata (danas sve dakako fašističkih!), a onda još moralna udruženja, kojima je svrha ili odgojna ili kulturna ili socijalno-politička, a mora da bude kr. dekretom pravnovaljano priznata, a uz to im sposobnost, da predlažu

kandidate, mora priznatl jedna komisija od 5 senatora i 5 poslanika. Konfederacije predlažu dvostruki broj kandidata, koliko ima posl. mjesta, a prema tabeli, prilježnoj nacrtu zakona, od svakih 100 kandidata otpada na pojedine konfederacije ovaj broj u omjeru: poljoprivrednici 12, poljoprivredni radnici i namještenici 12, industrijalci 10, industrijski radnici i namještenici 10, trgovci 6, trgovački radnici i namještenici 6, poslodavci pomorskoga i zračnoga saobraćaja 5, radnici i namještenici u njemu 5, poslodavci suhozemnoga saobraćaja i unutrašnje plovitbe 4, radnici i namještenici te struke 4, bankari 3, bankovni činovnici 3, slobodna zanimanja i umjetnici 20. Kako se vidi, maltretirana je industrija, a onda je cjelokupni par-

Ministar pravde: Milorad Vujić (radikal).

Ministar prosvjete: Milan Grol (demokrat).

Ministar pošta i brzjava: Vlajko Kocić (radikal).

Ministar socijalne politike: Čeda Radović (radikal).

Ministar šuma i rudnika: Dr Aleksandar Miović (demokrat).

Ministar agrarne reforme: Dr Vlada Andrić (radikal).

Ministar poljoprivrede i voda: Svetozar Stanković (radikal).

Ministar građevina: Pera Marković (demokrat).

Ministar vjera: Milan Simonović (radikal).

Ministar saobraćaja: Svetislav Milosavljević (radikal).

Ministar nar. zdravlja: Dr Dobrivoje Ger. Popović (radikal).

Ministar za izjednačenje zakona: Dr Ilija Šumenković (demokrat), koji bi zastupao dra Marinovića za vrijeme njegovoga boravka u inozemstvu.

Nakon što ju je kralj potvrdio i potpisao ukaz, 23. t. mj. ova nova Vučkovićeva vlada radi kraljeve boles i nije položila zakletvu u dvoru, već po prvi put u predsjedništvu vlade.

Izbori u Japanu

U nedjelju provedeni su u Japanu parlamentarni izbori, po prvi puta sa proširenim izbornim pravom. Mjesto 3 milijuna izbornika Japan je dobio 12 i pol milijuna. Rezultat još nije potpun, ali se do sada zna, da je od 466 mandata vladina stranka dobila 228, opozicija 214, a radnička stranka 5.

Orlovska zabava u Prvicu

Prigodom proslave krunisanja slavno vladajućega Pape Pija XI. naši orlovi opet nas pozabaviše svojom uspjelom priredbom. Program je bio biran i lijep. Naši pozorišni dilettanti su ga precizno i vješto izveli. Šteta samo, što su činovi u komadu „Kovačev student“ bili prekratk! No zato je bila duža šala „Začarano pismo“, kod koje je vladao silan interes u publici, gledajući pred sobom nepismena Miška, koji je svako malo bio predmetom smijeha. I monolog „Na maturi“ se svima svjedio. I ako ga je izveo seoski dječak, svjedeno se mladi glumac baš uživio u svoju ulogu i uprav zgodno, potresno odigrao čaka, čime je pozabavio znatljivu publiku. Zabava se zaključila pjevanjem orlovske himne uz pozdrav: Bog živi! Dvorana je bila puna naroda. Došlo je i pozvanika. Evala našim Orlovima! Čestitamo im! — *Obećidac.*

Tratnice

33. Na tragu uskršnja.

Salamejina je neko čudno stvorenje, baš da tuđinska i nemila ptičurina, što je svakojake ajerske struje, vjetrušine i salaučine od jata otrgle i k nama amo navratile. Sreća, da je iz brojne i imućnije Božića zadruge, u kojoj — jedno radilo, a Bogu lijeno dane kralo, malo to odlučuje. I bez njega ih je radinih ruku.

Mlad je i u naponu snage. Svi aša, da je on zdrav, dok on ni aša, ni paša, već svakoga uvjeravajuć, da je bolestan i za rad nesposoban. Kad prevrši i kućna mu se prigrvaranja nad čivericu ispu, onda će on razgnjevljen svim domarima, ne izvizmljati ni oca ni majke: — Ja sam bolestan! Ako mi ne vjerujete, eto vam jame, pa me u nju ubacite,

Općinski izbori u Šibeniku

U nedjelju su obavljena izbori za 14 vijećnika šibenske općine.

Svega je bilo prikazano šest kandidatskih lista ovim redom: 1. Hrvatska Seljačka Stranka; 2. Udruženi Demokrati (SD3+DS); 3. Savez Zem-

ljoradnika; 4. Hrvatska Pučka Stranka; 5. Narodna Radikalna Stranka i 6. Hrvatsko-Seljačko-Radnički Blok (Dr Kožul+radnici).

Glavni birački odbor utvrdio je ovaj konačni rezultat:

Glasačka mjesta	Upisanih	glasalo	HSS	SD3+DS	SZ	NPS	NRS	Dr Kožul
Šibenik I. (Grad):	709	369	81	69	27	79	67	46
„ II. (Varoš I.):	719	436	55	19	247	32	42	41
„ III. (Varoš II.):	878	473	76	43	188	49	82	35
„ IV. (Gorica):	533	343	51	21	184	57	6	24
„ V. (Dolac-Crnica):	733	443	63	54	162	82	2	80
Šibenik grad skupa	3.572	2.064	326	206	808	299	199	226
Dubrava (+ Danilo Branj i Danilo Kraljice):	680	540	140	53	137	58	12	140
Konjevrate	492	410	214	1	2	6	21	166
Lozovac (+ Bilice):	486	366	220	1	11	35	1	98
Mandalina (+ Donjepolje, Jadrtovac, Krapanj i Zablac):	809	495	106	61	242	9	6	71
Primošten I. i II.	999	545	298	39	28	13	26	141
Rogoznica:	515	312	92	23	172	5	13	7
Vrpolje (+ Boraja, Grebaštica, Mravnica i Slivno):	780	716	171	6	90	33	71	345
Zaton (+ Raslina i Srma):	522	390	70	10	156	22	3	129
Cijela općina uk. pno	8.855	5.838	1.637	400	1.646	480	352	1.323

Postotak glasača je bio dosta malen u samom Šibeniku, gdje je od upisanih 3.572 glasovalo samo 2.064, dakle tek 57,78%, jer ih se apstiniralo 1.508. No ni u čitavoj općini nije bio baš mnogo veći, jer ih je od upisanih 8.855 glasovalo tek 5.838, t. j. 65,92%. Neobično velik odaziv opaža se na birališta Vrpolje, gdje ih je od 780 upisanih glasovalo 716, a od tih opet dr Kožul preko svakog očekivanja dobio ništa manje nego 345 glasova. Tim povodom dr Š. Vlašić, kao predstavnik liste HSS, u zapisnik glavnog biračkog odbora stavio je prigovor, „da je dr A. N. Kolić, kao predsjednik biračkog odbora u Vrpolju, priznao pred raznim svjedocima, kao pred zem. sud. savjet. G. G. Kneževićem, advokatom g. R. Katićem, pa i pred samim dr Vlašićem, da ne bi bio prebrojio kuglice u šestoj žari (Disidenti Hrv. Selj. radnički blok), već broj kuglica u toj žari deducirao prema broju kuglica ostalih 5 žara“.

Budući ukupno glasalo 5.838 izbornika, količnik je bio 139, pak su prema tome radičevci, koji su bili povezali listu sa pribičevićcima i

demokratima, sa svojih 1637 glasova dobili 12 vijećnika, udruženi pribičevićevi i demokrati sa svojih 400 glasova 3 vijećnika, zemljoradnici sa svojih 1646 glasova 12 vijećnika, Hrvatska Pučka Stranka sa svojih 480 glasova 3 vijećnika, radikali sa svoja 352 glasa 2 vijećnika, kožulovci sa svoja 1323 glasa 9 vijećnika.

Prema zadnjim parlamentarnim izborima znatno su nazadovali udruženi demokrati i radikali. Dok su na parlamentarnim izborima sami pribičevićevi imali 474 glasa, sada su zajedno sa demokratima dobili tek 400 glasova. Radikali su od 243 glasa u gradu sada došli na 199, a u općini od 449 na 352. Dr Kožul je u gradu Šibeniku nazadovao za čitavih 101 glas, te je dobio samo 226 glasova, što je osobito značajno. Hrvatska Pučka Stranka je u gradu Šibeniku napredovala za 7 glasova, a u čitavoj općini za 24 glasa.

Izabrani vijećnici

HSS: 1. Miliša Ante pk. Mate, seljak (Primošten). — 2. Vlašić dr Šime, odv. kandidat. — 3. Krnić Marko Matin, seljak (Konjevrate). — 4.

Ganza Miloš, profesor. — 5. Bukić Ante pk. Marka, seljak (Lozovac). — 6. Lušić Andrija pk. Luke, trgovac. — 7. Perkov Paško pk. Mate, seljak (Primošten). — 8. Belamarić Šime pk. Krste, seljak (Mandalina). — 9. Matačić Jere pk. Mate, trgovac. — 10. Bralić Petar pk. Krste, seljak (P. Slivno). — 11. Peršen Niko pk. Ante, bojadar. — 12. Čaleta Car Marko Ivin, seljak (Bilice).

SDS: 1. Ježina Marko, umir. gimn. direktor. — 2. Šupuk Miloš pk. Marka, veleindustrijalac.

DS: Mochiedo dr Jerko, liječnik.

SZ: 1. Škarica Dane Ivin, težak. — 2. Jaram Josjo Krstin, težak (Krapanj). — 3. Blažević Ante pk. Paške, umir. sud. savjetnik. — 4. Ilijađa Grbešić dr Vice pk. Petra, posjednik. — 5. Crnica Ivan pk. Dunke, težak (Zaton). — 6. Bogavčić Budiša Božo pk. Šime, težak (Rogoznica). — 7. Zaninović Paško pk. Mate, težak. — 8. Vučenović Mate Jarin, težak (Dio. Kraljice). — 9. Karadžole Mate pk. Stipe, težak. — 10. Furčić Roko Ivin, težak (Primošten). — 11. Bujas Josip Ivanov, težak. — 12. Moravac Josip Paškin, težak (Jadrtovac).

HPS: 1. Kulić Vladimir pk. Jakova, obrtnik. — 2. Tambača Josjo pk. Jakova, težak. — 3. Dulibić dr Ante pk. Lovre, predsjednik suda.

NRS: 1. Jović Mihajlo, prota. — 2. Grubišić Frano, hotelijer.

Dr Kožul + radnici: 1. Kožul dr Marko, advokat. — 2. Miliša Josjo pk. Paške, težak (Primošten). — 3. Novak dr Oskar, liječnik. — 4. Milovac Krste pk. Luke, posjednik (Konjevrate). — 5. Drezga Josip pk. Vice, trgovac. — 6. Rak Ivan pk. Marka, težak. (Dubrava). — 7. Škarica Mirko pk. Petra - Jalović, veleposjednik. — 8. Pivac Paško pk. Petra, težak (Vrpolje). — 9. Bujas Paško pk. Mate, težak.

Prva sjednica novog općinskog vijeća sazvana je za ponedjeljak 27. t. mj. u općinskoj zgradi na Poljani. Na toj će se sjednici izabrati načelnik i 6 općinskih prisjednika. Zemljoradnici vode istodobno pregovore i s radičevcima i s kožulovcima. Još nije došlo do nikakvih konačnih odluka, pak se ne može ni reći, koje će stranke sastaviti općinsku upravu.

Promaknuće. Ministar pravde imenovao je sudbenoga kancelistu g. Matu Srećicu voditeljem zemljišnika 3. grupe II. kategorije u okružnom sudu u Šibeniku. Našem odličnom pristaši čestitamo na ovom zasluženom promaknuću!

da me nije! Tko će vam to zabriniti?

Gdje zbor zbori i o bolesti se govori, tu je on prvi; prisustvuje, pomniji, da najstrag, bijedajući se, jaukne i s onoga se kraja, o kome se priča, žalovit prihvatiti, ko da će se, sad na, ledinomu opružiti. Tešku da s onoga vjetra muku izdržati ne može.

Nema te boca, o kojoj se razgovor, povede, da njega nije smela i do kapsula dovela. Ciglo kad vajni invalidi pričmu i sječureni načmu pripovijedati o svojim još sječurenijim za svjetskoga rata patnjama, a pri tome i zorno iznose ratne razorne rezultate, bilo to kljastica ruka, ili jedna bez druge noga, onda on zamakne. Nije za svjetskoga rata on fronte ni namirlioso, već uz ostali Božića piljež rođenoj majci zano- vetao, da ga, prostranu i izdialu

prozupinu, iz škrtih i praznih ratnih načava hrani.

Evo ga juče k meni, da se informiše o životnim svojim pitanjima. Baš da liječnička je tačka konzulta.

— Bio sam, oče, kod Višića. A bi vjerujte, i ispod zmijina bih jezika otrov oštjedio, da se teđa negda isprispriostio bolesti, koje su me s glave smele! On mi je i „ričetu“ propisao.

— A što? — interesirajuć se ja.

— Da uzmem pč litre guste pakline i pč litre žestoke kvasine; u tu mješavinu da ubacim dvanaest konjskih čavala za kovanje bez glave. Sve da to iznesem na noćnu „čarinu“, a u zoru na dušak zamaknem i u se sagnem. Šta vam se, oče, čini? Je li to čemu?

— Bit će, Mijate, da je žestoka ljekarija. Hoće se za nju aliven i otporan tjelesni kip, ko to tvoj, da

joj odoli. No reku, da na tešku ranu i oštra ljekarija, te i na tvoju, po tvome pričanju, ljutu bocu, koja te, otkada te poznam, sveder kini i progoni....

Ne znam, hoće li Mijat, iza uvjerljivoga mog odgovora, tražiti još gdje kakvih konzulta. Nijesam siguran ni o tome, je li na tragu fizičnog ili psihičnog ozdravljenja, obojega, ili čak, što bi bilo najtragičnije, ni jednoga ni drugoga....

P. S. Višić je iz podaljšega sela i župe. Razamije se samo po sebi — sveznadar je, metereolog, veterinar, te najstrag vidar ispaćenoga čovječanstva. K njemu je pribjegao i Salamejina, a on mu isporučio „ričetu“, o kojoj bi bilo utaman, da mi dalje raspredamo. U tancine nam je poznata.

Don Marko Vežić

Dr. Kožul - "Narodna Straža" - Kullić

Radi članka u "Narodnoj Straži" br. 42 od 26. XI. pr. g. vod naslovom "Raspust šibenske Općine" dr. Marko Kožul bio je tužio odgovornog urednika "Narodne Straže", na što se g. Vladimir Kullić javio se kao članko-pisac gore spomenutoga članka. Tada je dr. Marko Kožul prikazao tužbu protiv g. Vl. Kullića, koji je u odgovoru na tužbu dra Kožula naveo razne činjenice i predložio svu silu svjedoka.

Neka gg. svjedoci bili su pozvani i ispitani po suci istražitelju te su svojim iskazima utvrdili, da su navodi izneseni u gore spomenutom članku istiniti.

Kr. Okružni Sud u Šibeniku kao nadležan u tiskovnim poslovima donio je rješenje, kojim je odbio tužbu dra Kožula kao netemeljitu. U obrazloženju svome Okružni Sud na jednom mjestu kaže "što tu nema ništa nelostitno iznečeno". Dalje kaže, da se tu jedino na dozvoljeni način kritizira rad tužitelja kao načelnika i upravitelja općine. Sud još ističe: "navodeći činjenice, koje su inače, utvrđene obavijenim izvidima i preslušanim svjedocima".

Kako se iz samog ovog obrazloženja Okružnog Suda može razabrati, g. Vladimir Kullić je dakle u svom članku, kojim je kritizirao rad dra Kožula kao načelnika i upravitelja šibenske općine iznio samo istinite činjenice, što je i Okružni Sud potpuno utvrdio.

Za sada iznosimo samo ovoliko, da općinari i čitaoci doznadu, kako je svršila tužba dra Kožula.

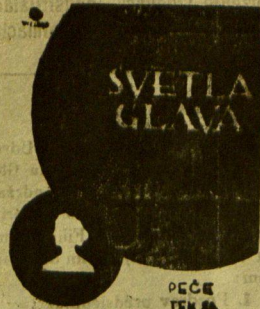
Društvo Monte Promina

Ovo društvo posjeduje ogromne naslage ugljena u Siveriću, Tepljahu, Velašiću, Badnju, Širitovcima, gdje se dosad kopalo, zatim u Dubravcima (kod Skradina) i okolnim mjestima, gdje je ugljen tako govoreći netaknut, jer nema željezničke sveze, i ako je vrsta najbolja. Društvo ima svoju električnu centralu na roškom slapu od g. 1910., koja služi i za rasvjetu Driša.

Već otkad je došla željeznica u Šibenik, Monte Promina je sebi osigurala udobno stovarište tik uz obalu ("Karbonel"), gdje su postavljene dvije elektr. dizalice, koje lako iz vagona prenose ugljen u parobrode. Društvo je držalo prije svoju upravu u kući Mlake na obali, gdje su nad vratima bila dva čekića i riječi *Glück auf!* (Sretno!) Doista je bilo sretno i presretno s eksploatacijom ugljena siromašne Dalmacije, ali i naši poornjeli radnici dobijali su nadnice za svoj svagdanji krah. Kasnije je bila sagrađena na zgodnom položaju sadanja kuća upravitelja, iz koje je udobno i u svaki čas mogao da nadzire posao oko ugljena.

Poslije talij. okupacije opaža se nažalost, da Društvo pomalo napušta naš grad. Znatan je izvoz kruno drugim pravcem, daljim putem, i ako to društvo više zapadne negoli put do Šibenika. Dandanas naše siromašno pačanstvo ne može da zasluži kao nekoč, a o pripomoći našim institucijama nema ni govora.

U zadnje doba čitamo po novinama, da se radi o eventualnom nacionalizovanju ovoga talij. društva



**Dr. OETKER-
OVIM
BACKINOM**

Najbolje iskušane recepte šalje na želju besplatno i prosto od poštanskih pristojba.

Dr. Oetkera ilustrirana knjiga recepta sadržaje cirka 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5.- dobiva se svagdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izravno od Dr. Oetkera, Maribor.

i o prenosu njegova sjedišta iz Trsta u našu državu, i to na — Susak! Uprav se čini nevjerojatnim, da Monte Promina prelazi tamo. Interes Dalmacije i razum traže, da sjedište društva bude kod nas, da bude baš u Šibeniku, gdje je izvoz ugljena najveći i gdje je luka za eksport u vanjski svijet najveća. Tome će još bolje pomoći i novi gat, koji se radi i bit će kod nas najveći na moru. Kad se sve ovo uvaži, Šibenik bi morao najvećim pouzdanjem čekati, da Monte Promina prenese svoje sjelo u naš grad. Vidjet ćemo.

Nove knjige i listovi

Dr. Fran Binički: Ivan Hrvačanin, roman iz hrvatske prošlosti. Izdalo Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima. Cijena Din. 15, uvez. Din. 25.- Radnja se ovoga romana događa u 16. vijeku uglavnom za banovanja Petra Berislavića i Ivana Karlovića. Glavni junak Ivan Hrvačanin dolazi u Mletke, Firencu, Rim i Budim, ali svu dušu posvećuje svojoj Lici, koju želi obraniti od osmanlijske najezde. Papa Lav X. naziva Hrvate predizdem kršćanstva i poziva evropske narode u križarsku vojnu, ali Luterov pokret protiv Crkve, nemarnost nekih evropskih vladara i izdaja Mlečana omogućuju Selimu I. Okrutnomu i njegovu nasljedniku Sulejmanu, da mogu osvojiti Beograd, Zemun, Jajce, Knin i poharati Liku i Krkavu, koje su prije bile bogate pokrajine, a nakon turskoga pljačkanja postaju hrpom garista i ruševina. Binički je majstorski ocrtao pad Like i oživio pred nama različište gradine i mjesta. Uz Ivana Hrvačanina ističu se plastično osobe lije Vukšića, doktora Pasija, Mondo i Marice Bogdančeve, Jurja Skobilca, Stipe Rotkovića i bezbrojnih drugih junaka i nejunaka. Ovak zanimivi originalni roman preporučamo osobito mladeži. Dobivaju se u svim boljim knjižarama i kod Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 20.

IZ GRADA I OKOLICE.

Čajanka "Zore". Na pokladni ponedjeljak hrv. kat. žensko prosvj. društvo "Zora" priredilo je čajanku u prostorijama Hotela "Krk". Čitava večer protekla je najvješije uz zgodnu zabavu. Mješoviti pjevački zbor, koji je izvježbao viš. don K. Stošić, nastupio je sa tri uspjela (1 ozbiljni i 2 šaljiva) komada. Solisti gg. A. Speranda, te Anđeo i Ante Mišković otpjevali su nekoliko šaljivih kupleta, kojima su izazvali burno veselje i aplauz. Napose treba istaknuti solo pjevanje g. V. Stošića, te gđica J. Jadronja i A. Albrević. Osobito je publika bila raspoložena monologom g.

g. B. Balikasa "Pred panoromom", šaljivim komedom. "Kod vojnog inspektora" (sastavio g. A. Speranda) i dijalogom "Dva kandidata za samouhojstvo". K tome je došla i američanka licitacija masne pečenke, za koju se svatko otimao, šaljiva pošta, a na koncu šaljiva lutrija, koja je pobudila najviše smijeha. Čitavu je večer vladalo divno raspoloženje. Serpentini su prekrili dvoranu. Posjeta je bila izvanredna, tako da velika dvorana hotela nije mogla primiti sve goste. To je najbolji dokaz, koliko društvo "Zora" uživa simpatiju u našem gradu. — Vučenje lutrije obavljeno je sutradan u Badžani. Lista zgoditaka izložena je u papirnici g. G. Radića.

Korizmene propovijedi u katedrali počele su na Čistu Srijedu 22. t. m. uvečer. Ove će godine biti propovijedi srijedom i petkom uvečer iz sv. ruzarja, koje počinje u 7 sati, a nedjeljom ujutro poslije svečane mise u 11^{1/2}. Tokom korizme, i to u četvrti nedjelji, od 20. do 27. ožujka bit će misije. Da se olakoti slušanje propovijedi i onima, koji su zaposleni, ove godine večernje propovijedi počinju u 7 sati. Korizmeni propovjednik je O. Jacint Belić, dominikanc.

Karneval i krabaljni korso "Krk". Kod nas je ove godine karneval bio nešto življi nego obično. Čitavo karnevalske vrijeme vidalo se zgodnih krabalja. Glavno je, da su sve maske bile ukusne. U zadnju nedjelju bila je uobičajena "nevjestica" sa svatovima u starim šibenskim nošnjama na konjima. I u utork smo ponovno vidjeli svatove, ali u turskim kostimima sa turskom zastavom. Nije izostao ni "Krnje", kojemu je bar ove godine bila ukusno maskirana pratnja. Najveća je pak senzacija bila za Šibenik krabaljni korso "Krk". Masa je nestrpljivo iščekivala "jahtu", o kojoj se toliko po gradu govorilo, tako da su sve ostale priredbe toga dana izgubile mnogo od svoje važnosti. Nepregledna masa svijeta od Poljanice do sv. Križa pratila je korso, tu karnevalsku novost za Šibenik. 16 metara duga lađa pomicala se dostojanstveno cestom na nevidljivim točkovima. Na zapovjedničkom mostu vidjelo se admiralu sa darbinom, komandanta i kormilara s nenaravno razvijenim nosovima. Glazba je zabavljala vlasnika lađe-otmenoga lorda, okružena trima damama. Nijesu izostali ni mornari, debeli kuhar, pikolo i ostala lordska posluga. Iz dimnjaka je na mahove suklijao gusti dim, što je još više povećalo efekt. Lađu je pratio veliki broj krabalja, beduini na konjima, pieroti, klovnovi, indijski prinčevi u košiji, zakrabaljeni biciklisti, dva automobila maskirane djece s cilindrima i frakovima te automobili s ogromnim maskama raznih životinja. Velika masa svijeta pratila je cijelo vrijeme korso. Usprkos jake studeni izmijlilo je iz kuća i staro i mlado. Ove godine nije se moglo primjetiti nijedne neukusne krabalje, što se dosad dešavalo. Ono neugodno garanje našeg mladog, osobito težačkog, svijeta po glavnoj ulici za vrijeme šetnje nije ni ove godine izostalo. Trebalo bi da se i taj gadni običaj iskorijeni.

U službene svrhe. Pukovnik g. V. Hristić, komandant 11. puka u Splitu i ppukovnik g. N. Mikulić pošli su u naš grad u službene svrhe.

Dječji dan pošumljenja. Čitamo u splitskim novinama, da je sresko poglavarstvo pozvalo sve općine, neka odrede jedan dan, kada će školska djeca saditi stabljike. To se provoda kod svih kulturnijih naroda. Od toga je ne samo uzgojna korist, nego i materijalna. Poteškoća dabome ima (a gdje da ih ne bude?), ali se daču svladati. Naš golet u lijepoj Dalmaciji nije nam na diku, a tome su krivi sami seljaci i naše općine. Došli smo do toga, da seljaci u nekim mjestima i primorja i zagore nemaju dovoljno drva za gorivo, pa ih i kupuju. Kad bi naše općine manje politikovale, a više praktično radile za dobro pučanstva, ne bi nas golet ubijala. Krš vapije za šumom. Školska djeca treba da priviknu zarana na realan posao. Oni mogu biti dobri pomoćnici u pošumljenju, ali treba da stariji organiziraju rad. U Šibeniku se pred dvije godine bilo počelo s djecom. Lani ništa. A ove godine? Ako se ne bude radilo za pošumljenje na sve strane, onda se nemojmo tužiti na "naš zapušteni narod", nego na zapuštenost "inteligencije".

Zahvala "Zore". Hrv. kat. žensko prosvj. društvo "Zora" ovim najljepše zahvaljuje svima onima, koji su doprinijeli onako lijepom moralnom i materijalnom uspjehu njezine čajanke: vrlo brojnim posjetom i odazivom, obilnim novčanim milodarima, šiljanjem slatkiša i litera te otkupom srećaka. Svima hvala! — Odbor.

Novi šibenčanin inžinir. U subotu 11. t. m. proglašen je, nakon vrlo dobro položenih diplomatskih ispita, na univerzitetu u Ljubljani naš sugrađanin g. Frano Bujas inžinierom hemije. Mladom inžinieru kao i njegovoj brojnoj odličnoj svojti naše srdačno čestitaj!

Krađa. Neki kradljivac uvukao se pred par dana u stan slastičara M. Merlaka i ukrao iz spavaće sobe neke zlatne predmete u vrijednosti od 2.000 dinara. Na djelu je upravo zatečen, ali se ipak izmakao i pobjegao. Policija se dala za njim u potjeru. — U zadnje vrijeme su krađe većega stila baš učestale, ali je policija veliki broj tih drskih velegradskih provalnika pohvatala.

Arheološka istraživanja. Sveuč. prof. dr. F. Šišić, dr. M. Abramčić i ime hrv. starijaračkog društva u Kninu o. L. Maran kane započeti iskopavanje starija u nekim mjestima sjeverne Dalmacije. U prvom redu posjetit će Biograd n/m, Bribir, Podorađe i Vranu.

Rasprava protiv razbojnika Medića, Pupovca i Marinovića. 1. mar. ta počinje porotno zasjedanje. Prva će se rasprava voditi protiv zloglasnih razbojnika Medića, Pupovca i Marinkovića. Za ovu raspravu, koja će trajati desetak dana, vladavili interes, ali će istoj biti pripušten ograničeni broj osoba uz posebnu dozvolu.

Naš Šubičevac i hvalevrijedna pažnja g. Vikarija. G. Pavao Vikario dao je na svoj trošak postaviti na novoizrađenom putu kroz Šubičevac ploču s natpisom: "Put na vidilicu — Zvijezda". Ploča je jako ukusna. Nadamo se, da će se i drugi građani ugledati u ovaj primjer i doprinijeti nešto za naš Šubičevac.

ORLOVSKI VJESNIK

Orlovski Vjesnik. Pod ovim imenom izdaje Hrv. Orlovski Savez posebno strogo organizatorno glasilo, namijenjeno odborima orlovskih društava i vodama društava. Ovih dana izašao je drugi broj. Prvi broj je posve raspačan, te se više ne može dobiti ni jedan primjerak. Upozorujemo svu vlač. g. župnike, te sve prijatelje orlovske organizacije, da se na ovaj list pretplate. Cijena mu je godišnje Din. 12.

Natjecanja za 1928. g. Ovih dana izlazi red orlovskih tjelovježbenih natjecanja za g. 1928. Kako je već javljeno, ove godine bit će sva tjelovježbena natjecanja provedena po okružjima, pa upozorujemo već sada sva društva i okružja, da se na provedbu natjecanja spremne. Red natjecanja mogu naručiti kod Društvene Nabavne Zadruga u Zagrebu.

Novi tečajevi. U nizu ovogodišnjih tečajeva najavljeni su daljni tečajevi: US redišću na Dravi organizatorno-tehnički tečaj za područje Međumurja, a u Cirkveni organizatorno-tehnički tečaj od 27. do 29. t. mj. za okolne krajeve. U Sarajevu je održan od 11.-18. t. mj. osamnedevni tehnički tečaj za sva bosanska društva.

Svečana proslava papinskoga bledana. U nedjelju 12. veljače proslavila su naša orlovska društva po svim krajevima Papinski dan. Sama proslava obavila se prigodnim priredbama.

Dan katoličke omladine proslavit će ove godine naša orlovska društva i prijatelji Orlovstva u nedjelju 6. svibnja. Za ovu proslavu čine se po svim krajevima već sada pripreme.

NAŠI DOPISI.

MURTER, 15. veljače 1928.

Vjenčanje. 8. t. mj. u našem mjestu Orao br. Šikić Nikola vjenčao se sa Ori com s. Vodopija Lucom. Čestitim mladencima braća Orlovi i sestre Orlice priredile su posebno narodno veselje. Ključemo im „Bog živi!“ uz želju i preporuku, da i unaprijed zauzeto i vatreno rade oko katoličkoga preporeda u duhu našega gesla: „Apostolat. Euharistija, Žrtva“. Bog živi! — O.

Konkurs za nastavnika nautike. Pomorska Vojna Akademija u Dubrovniku 2. raspisala je natječaj za jednoga nastavnika za nautiku. Reflektanti treba da su ili aktivni pomorski oficiri, čina por. boj. broda I. ili II. klase, ili rezervni pomorski oficiri Kraljevine SHS. Reflektanti imaju da podnesu propisno taksirane molbe najkasnije do 15. aprila 1928. god. komandantu P. V. A. u Dubrovniku 2.

STARE KOVINE,

bakar, mjed, olovo, cink, aluminijum, strugotine od mjedi, alova, rabljene strojeve, akumulatorske ploče, tračnice, kupujemo svaku količinu i plaćamo uz gotov novac. „Ferrometal“ kd, Zagreb, Slovenska ul. 12.

MALI OGLASNIK

Prodaje se mladi konj. Obratiti se na: Josip Jadronja — Šibenik.

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom smrti neprežaljenoga nam brata, strica

Monsignora Ivana Mirića
kanonika-dekana

izrazujemo i ovim putem našu najiskreniju zahvalnost svima, koji su nam bilo na koji način iskazali saučestje u našoj velikoj tuži.

Neka je trajna hvala presvij. biskupu dru o. Jerolimu Mileti, presvij. Monsignoru Nikoli T-Truti, kao i svoj gospodi svećenicima iz grada, okolice i Splita, koji su dragoga pokojnika često pohađali u bolesti, a u smrti do vječnoga počivališta sproveli i sv. mise za njegovu dušu namijenili.

Naročita zahvalnost dugujemo mp. o. Albertu Bukiću, stariješini samostana sv. Lovre, koji je pokojnika bratskom svećeničkom riječi i utjehama naše svete vjere tješio u dugoj i teškoj bolesti.

Osobita ljubav, njega i požrtvornost, kojom je liječnik dr Ante Matković njegovao miloga nam pokojnika, zadužila nas je osobitom harnošću.

I dru Josipa Pasini, koji je kao prijatelj često pohađao pokojnika i nastojao, da ublaži njegove boli, dugujemo također našu blag. darnost.

Preč. gosp. don Rudolfa Planu, zač. kanoniku; gosp. Slavomira Sinčiću, umir. škol. nadz.; gosp. Augustina Mezneriću, direktoru Zadr. Gospodarske Banke; gosp. dru Šimi Vlašiću, advokatu, i gosp. Vladi Kuliću, industrijalcu, koji su iskrenim i dirljivim riječima istakli vrline pokojnika i s njime se po zadnji put rastali, izrazujemo također svoju ardačnu zahvalnost.

Hvala i svim mjesnim vlastima, društvima i pobožnom općinstvu, koji su ga do vječnoga počivališta otpratili.

Hrv. kat. ženakom prosvj. društva „Zora“; župnika, erkovinarstva i stanovništva Tjesna; bogoslovnom sjemeništu u Splitu, kao i svim dragim društvima i pojedinim osobama, koje su dale otslužiti zadužnice za pokojnika, izrazujemo također dužnu hvala.

Jož jednom neka je hvala svima i svakome!

U Šibeniku, 20. februara 1928.

Obitelj Mirić

Vlasnik, Izdavalac i odgovorni urednik Ante Huljev. - Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnic: Jerolim i Vjekoslav Matković).

Udruženje Trgovaca, Industrijalaca i Obrtnika za Sjevernu Dalmaciju u Šibeniku

Objava

Pozivlju se cij. gg. članovi Udruženja, da pristupe na redovitu Glavnu Skupštinu, koja će se održati dne 28. veljače o. g. u 10 sati prije podne u prostorijama Filharmoničkog Društva sa alijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika
2. Izvještaj tajnika
3. Izvještaj blagajnika
4. Apsolutorij staroj upravi
5. Biranje nove uprave
6. Eventualije.

U Šibeniku, 12. veljače 1928.

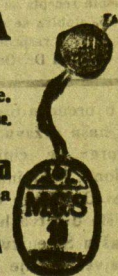
Predsjednik: Vladimír Kulić, v. r. Tajnik: Ivan Žaja, v. r.

SALAMA

prve vrsti nova roba posve zrela dobiva se svagdje. Prva hrvatska tvornica salama. sušene mesa i masti

M. Gavrilovića sinovi d. d. Petrinja zastupstvo:

JOSIP JADRONJA ŠIBENIK (Dalmacija)



Originalan francuski
ECLAIR VERMOREL
je najbolja prskalica na svetu.
Generalno zastupstvo:
BARZEL D. D., SUBOTICA
Istite članovnik! Može se dobiti svagda.



U Australiju
za Lira šterlinga 28.
U Južnu Ameriku
za Lira šterlinga 19.
otprema Agencija
Tražite upute.
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK

Bečki velesajam

11.-17. marta 1928. (Rotunde do 18. marta.)

Posebne priredbe Reklamna izložba

Bečki krzneni mode-salon.

Izložba automobila i motocikla „Električno vozilo“

Tehničke novosti i izumi. Izložba cestogradnje

„Konac tjedna“

Visum nepotreban! Sa iskaznicom velesajma (Messeausweis) i putnicom slobodan prelaz granice u Austriju. Mađarski prolazni visum podjeljuje se kod predćenja iskaznice velesajma na granici!

Znaatan popust na jug. austr. i mađ. željeznicama, na Dunavu, Jadranskom moru kao i zračnom prometu. Sve upute i iskaznice velesajma (po Din 40—) dobivaju se kod

Wiener Messe A. G. Wien VII.

kao i za vrijeme trajanja Leipzickog proljetnog velesajma kod Auskunftsstelle u Leipzigu, Oesterreichisches Messhaus i kod počasnih zastupnika u

SPLITU: Austrijski konzulat (Dr Josip Beroš)

Putnički i prometni ured „Putnik“ Peristil

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV: GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, KOŠEVlje, KRANJ, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Uloži nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.